

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний
університет**

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ
НАУКИ У ХХІ СТ.: ПЕРСПЕКТИВИ
НОВОЇ ПАРАДИГМИ**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
*(Київ, 28-29 травня 2019 року)***

Київ 2019

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

УДК 330.1-044.922 «20»

Теоретико-методологічні трансформації економічної науки у XXI ст. : перспективи нової парадигми: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 28-29 трав. 2019 р.). – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. – 344 с.

ISBN 978-966-629-939-3

DOI: <http://doi.org/10.31617/k.knute.2019-05-29.01>

Збірник матеріалів учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теоретико-методологічні трансформації економічної науки у XXI ст.: перспективи нової парадигми» присвячений актуальним питанням трансформації економічної науки у XXI ст., питанням інформаційно-знаннєвої, мережевої, сервісної економіки та макро- й мікроекономічним проблемам розвитку сучасності. Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст публікацій та академічну добросовісність несуть автори.

Відповідальний редактор д-р екон. наук, проф., В. Д. Лагутін.

Редакційна колегія: В. Д. Лагутін, д-р екон. наук, проф.; Ю.М. Уманців, д-р екон. наук, проф.; А.Г. Герасименко, д-р екон. наук, проф.; Л. В. Лебедева, канд. екон. наук, доц.

Відповідальний за випуск Л. В. Лебедева, канд. екон. наук, доц.

ISBN 978-966-629-939-3

© Київський національний торговельно-економічний університет, 2019

Свистільник В.Ю., ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АСИМЕТРІЇ НА ДЕФОРМАЦІЮ СПОЖИВЧОГО ПОПИТУ В УКРАЇНІ.....	277
Смагін В.Л., МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ СИСТЕМНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	279
Соколова Ю.О., РОЗВИТОК РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОСТІ	284
Соколовська І.П., ПЕРЕДУМОВИ ВІДНОВЛЕННЯ КРЕДИТУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	287
Стратійчук В.М., АНАЛІЗ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ.....	290
Струк Н. П., ЯКІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ: АНАЛІЗ БАЗОВИХ КОМПОНЕНТ .	296
Тетеринец Т.А., ПРОБЛЕМИ РАЗВИТИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ БЕЛАРУСИ	298
Тищенко О. П., ДИСБАЛАНСИ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ОЦІНКА ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ	302
Феняк Л.А., СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ САДІВНИЦТВА У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ	307
Хаєцька О.П., ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ	310
Хлопяк С.В., ПОЛІТИЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ.....	315
Цімболинець Г.І., ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТА ПРОГНОЗОВАНИХ ТРЕНДІВ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ	320

Список використаних джерел

1. The Fourth Industrial Revolution, by Klaus Schwab [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Світового економічного форуму. — Режим доступу: <https://www.weforum.org/about/the-fourth-industrial-revolution-by-klaus-schwab>
2. Інноваційний розвиток корпоративних фінансів: тенденції та перспективи: монографія / [Терещенко О.О., Бабяк Н.Д., Іващенко А.І. та ін.]; за заг. ред. д.е.н., проф. О. Терещенка. – Київ : КНЕУ, 2017. – 495 с.
3. Процентні ставки за кредитами та депозитами [Електронний ресурс] // Офіційний сайт НБУ. — Режим доступу: https://bank.gov.ua/files/4-Financial_markets.xls
4. Чинники і тренди економічного зростання в Україні : колективна монографія / за ред. д-ра екон. наук М.І.Скрипниченко ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://ief.org.ua/docs/mg/302.pdf>
5. Фурман В. Чи потрібен кардіостимулятор для кредитування економіки в Україні [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/02/27/645605/>

Стратійчук В.М.,

Київський національний торговельно-економічний університет

АНАЛІЗ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Ринок туристичних послуг можна розглядати як відкриту систему, що багатьма каналами (виробничо-технологічний, ресурсний, кадровий, інформаційний, фінансовий тощо) пов'язана з ринками вищих рангів (ринок послуг і світовий ринок) та з господарським комплексом певної території як з соціально-економічною системою вищого порядку, складовою якої є.

На сьогодні досить гострою залишається проблема дослідження туристичного ринку, зважаючи на посилення конкуренції на ньому серед вітчизняних виробників туристичних послуг та іноземних туристичних компаній. Відповідно, виникає необхідність у ґрунтовному дослідженні ринку туристичних послуг та його складових, що дасть змогу отримати об'єктивну інформацію про процеси, що відбуваються на туристичному ринку, та запропонувати

дієві заходи щодо його розвитку. Однак специфічність туризму, як сфери економіки (об'єднує низку галузей: транспорт, зв'язок, готельне господарство, банки, сферу розваг тощо), зумовлює значні труднощі в отриманні економічної інформації для аналізу туристичної діяльності на всіх рівнях.

Дослідженням розвитку туристичного ринку України займалася низка науковців, зокрема Антонюк Н.В., Герасименко В.Г., Мальська М.П., Нещадим Л.М., Пастернак О.І., Тимчишин-Чемерис Ю.В., Тимчук С.В. та інші.

Метою написання даної роботи є здійснення аналізу сучасного стану та ретроспективи розвитку туристичного ринку України.

В процесі аналізу певного ринку, на нашу думку, на початковому етапі необхідно проаналізувати та оцінити стан ринку на момент здійснення аналізу. Для цього проаналізуємо динаміку основних показників туристичного ринку для розуміння сучасних тенденцій ринку та пріоритетів його розвитку [2].

Основними показниками туристичного ринку є кількість підприємств, що надають туристичні послуги, а також обсяги доходів даних підприємств від надання туристичних послуг. Як видно на рис. 1, динаміка кількості підприємств, що надають туристичні послуги в Україні була переважно спадною у 2013-2017 рр. Найбільше зниження кількості підприємств спостерігалось у 2015 році, коли кількість юридичних осіб, що надають туристичні послуги зменшилась на -18,8 % та фізичних осіб-підприємців – на 17,2 %. Такі тенденції можна пов'язати із кризовими явищами в економіці України у 2015 році. В наступному році тенденція дещо покращилася, кількість юридичних осіб зросла на 3 %, кількість фізичних осіб підприємців зросла на 19,4 %. Проте у 2017 році кількість юридичних осіб знову зменшилась на 5,2 %, а фізичних осіб підприємців зросла на 3,5 %.

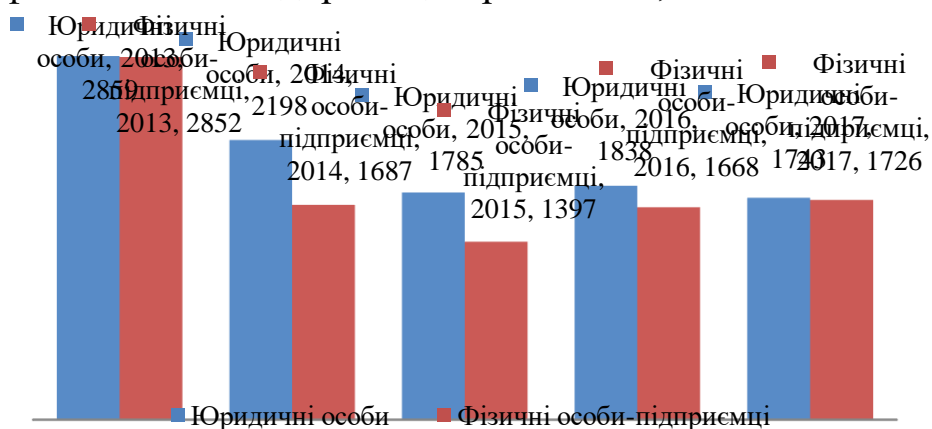

Рис. 1. Динаміка кількості підприємств туристичного ринку в Україні у 2013-2017 рр. (одиниць) [8]

Не менш важливим ідентифікатором стану вітчизняного туристичного ринку, ніж кількість підприємств є обсяги одержаних туристичними підприємствами доходів.

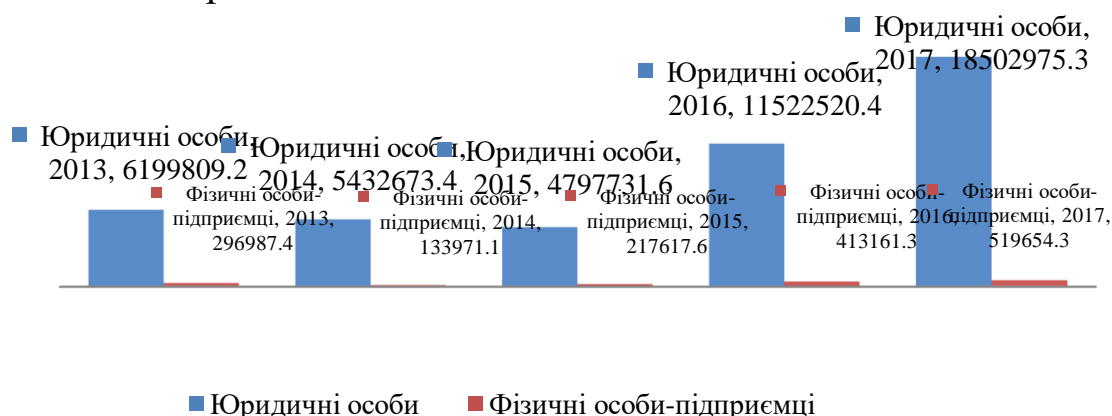

Рис. 2. Динаміка доходу від реалізації туристичних послуг в Україні у 2013-2017 рр. (тис. грн.) [8]

Згідно рис. 2., протягом 2013-2015 рр., спостерігалось зниження доходів від здійснення підприємницької діяльності в Україні, проте починаючи з 2016 року відбулися позитивні зрушення, що призводили до зростання обсягів доходів на туристичному ринку України. Так, у 2016 році дохід юридичних осіб від надання туристичних послуг зріс на 140,2 %, дохід фізичних осіб-підприємців зріс на 89,9 %. У 2017 році приріст доходу юридичних осіб склав 60,6 %, фізичних осіб підприємців – 25,8 %.

Як видно з рисунків 1, 2, різниця між кількостями юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців значно нижча, ніж між їх доходами, що свідчить про одержання значно більшої частини доходів юридичними доходами. На основі показника доходу від надання туристичних послуг визначимо динаміку часток ринку юридичних осіб та фізичних осіб підприємців.

Таблиця 1

Динаміка часток туристичного ринку юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців [8]

Показник	2013	2014	2015	2016	2017
Дохід від надання туристичних послуг юридичних осіб, тис. грн.	6199809	5432673,4	4797731,6	11522520,4	18502975,3
Дохід від надання туристичних послуг фізичних осіб-підприємців, тис. грн.	296987,4	133971,1	217617,6	413161,3	519654,3

Всього, тис. грн.	6496797	5566645	5015349	11935682	19022629
Частка ринку юридичних осіб (%)	95,43	97,59	95,66	96,54	97,27
Частка ринку фізичних осіб (%)	4,57	2,41	4,34	3,46	2,73

Аналіз часток ринку в розрізі фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб свідчить, що протягом 2013-2017 рр. спостерігалася тенденція щодо переважання на ринку туристичних послуг юридичних осіб, протягом 5 останніх років частка юридичних осіб становила більше, ніж 95 %.

Крім виділення юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців на туристичному ринку України, доцільно також проаналізувати динаміку часток ринку в розрізі видів туристичних підприємств.

Таблиця 2

Динаміка часток ринку туристичних послуг в Україні в розрізі видів туристичних підприємств за доходом у 2013-2017 рр. (%) [8]

Показник	2013	2014	2015	2016	2017
Частка ринку туроператорів	89,52	92,14	84,42	92,02	94,19
Частка ринку турагентів	9,17	7,61	15,17	7,72	5,52
Частка ринку суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність	1,31	0,25	0,42	0,26	0,30

Проведений аналіз динаміки часток ринку різних видів туристичних підприємств за отримуваним доходом показав, що протягом останніх 5 років найбільшу частку ринку туристичних послуг в Україні склали туроператори, найменшу – суб'єкти, що здійснюють екскурсійну діяльність.

Однією з найголовніших характеристик туристського ринку, яка відображає рівень конкуренції на ньому, є концентрація ринку – ступінь переважання однієї або декількох великих фірм [4].

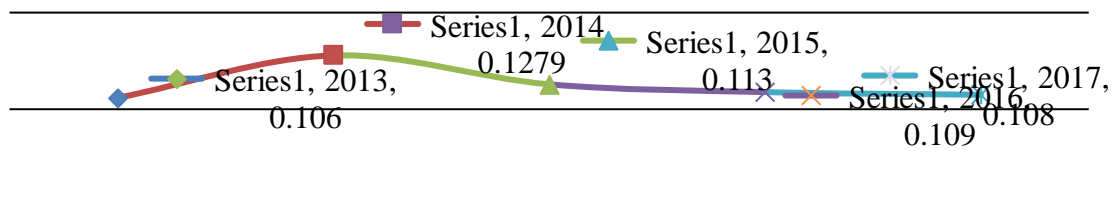

Рис. 3. Динаміка індексу Герфінделя-Гіршмана на туристичному ринку України у 2013-2017 рр.

Проведений аналіз індексу Герфінделя-Гіршмана на туристичному ринку України у 2013-2017 рр. показав, що значення індексу варіювалися від 0,1279 до 0,106 протягом останніх 5 років, що свідчить про те, що вітчизняний туристичний ринок був та залишається помірно концентрованим. Динаміка даного показника була зростаючою лише у 2014 році, починаючи із 2015 року спостерігалася тенденція щодо зниження індексу Герфінделя-Гіршмана. Така тенденція говорить про те, що на туристичному ринку України присутня велика кількість підприємств, що надають туристичні послуги.

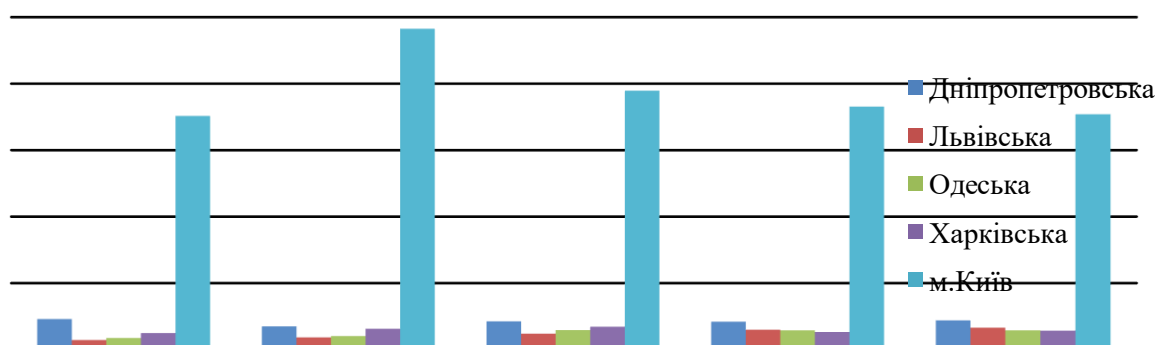

Рис. 4. Динаміка індексу Герфінделя-Гіршмана областей України із найбільшою концентрацією туристичних підприємств у 2013-2017 рр.

Як видно на рис. 5, найбільше туристичних підприємств в Україні сконцентровано в місті Київ, показник концентрації був найвищим у 2014 році, у наступних роках він дещо знизився. На другому місці Дніпропетровська область, далі ідуть Одеська, Львівська та Харківська області.

Таким чином, проведений аналіз показав, що у 2013-2017 рр. в Україні було зареєстровано більшу кількість туристичних агентів, ніж туристичних операторів. Проте обернено пропорційною є ситуація щодо одержання доходів, тобто більша кількість туристичних агентів

приносить нижчий обсяг доходів, ніж значно менша кількість туристичних операторів. Проведений аналіз індексу Герфінделя-Гіршмана показав, що на туристичному ринку України присутня велика кількість підприємств, що надають туристичні послуги. Найбільше туристичних підприємств в Україні сконцентровано в місті Київ, далі йдуть Дніпропетровська, Одеська, Львівська та Харківська області. Отже, протягом останніх 5 років туристичний ринок України інтенсивно розвивається, що приносить приріст доходів від їх функціонування та визначає туризм одним із найбільш динамічних та перспективних галузей вітчизняної економіки.

Список використаних джерел

1. Державне агентство України з туризму і курортів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tourism.gov.ua>.
2. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. Затверджено МОН / Мальська М.П., Антонюк Н.В. - К., 2008. - 661 с.
3. Нещадим Л. М. Перспективні напрями диверсифікації туристичної діяльності в Україні / Л. М. Нещадим, С. В. Тимчук // Молодий вчений. - 2016. - № 8. - С. 27-30.
4. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку : монографія / за заг. ред. професора В.Г.Герасименко. – Одеса : Астропринт, 2013. – 334 с.
5. Світова рада з туризму та подорожей / World Travel & Tourism Council [Електронний ресурс]. – Режим доступ : <http://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impactresearch/2017-documents/global-economic-impact-and-issues-2017.pdf>.
6. Світова туристична організація UNWTO [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unwto.org>.
7. Тимчишин-Чемерис Ю. В. Напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств туристичної справи в Україні / Ю. В. Тимчишин-Чемерис, О. І. Пастернак // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2017. - № 7. - С. 165-171.
8. Туристична діяльність в Україні у 2016 році : стат. зб. – К. : Державна служба статистики України, 2017. – 76 с. 5. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/16>

Наукове електронне видання

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ
НАУКИ У ХХІ СТ.: ПЕРСПЕКТИВИ
НОВОЇ ПАРАДИГМИ**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(Київ, 28-29 травня 2019 року)**

Видавець і виготовлювач
Київський національний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, Київ-156, Україна, 02156
Електронна адреса: econ-teor@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 4620 від 03.10.2013 р.